

Coroll. 3^m Ergo falsa sententia Tongiorgi et Palmieri, qua substantialis unio animae et corporis eo constitui videatur quod anima, substantia in ratione substantiae completa, pervadens corpus seu corporis atomos, substantiam alteram in ratione substantiae completam, vim propriam suam vi corporis propriae associet admisceatque, atque ita ex utraque una nova natura, unum novum subjectum constitui dicatur. — Nam : a) sic haberemus non formam veram informantem immediatam, sed formam improprie dictam, consistentem, mediantibus suis viribus et actionibus; — b) haberetur mutua actio et reactio, et recidimus in sistema influxus mutui physici; — c) manerent duo subjecta prima, in unum quidem effectum concurrentia, sed non unum subjectum per se.

Propositio 96.

In homine nulla est alia forma substantialis praeter animam rationalem, et per hanc homo non solum est homo, sed animal, et vivum, et corpus, et substantia, et ens. — (S. THOM. de Spir. creat. a. 3.)

Stat. quaest. 1) Post probatam praecedentem propositionem ulterius manet quaestio inter scholasticos libere disputata : utrum determinationes omnes essentiales corporis humani sint a sola anima, an solae vitales omnes, reliquae vero ab alia forma essentiali inferiore. Prius affirmant scholastici fere omnes cum D. Thoma, alterum Scotus cum suis.

2) Minime confundi potest opinio Scotti cum opinione recentiorum, qui cum Palmieri docent animam esse substantiam *in ratione substantiae completam*, principium trium vitarum in homine; corpus item substantiam *in ratione substantiae corporeae completam*; ex unione harum substantiarum per mutuam communicationem *virium et actionum* effici novam *naturam unam*.

3) Scotus docet subjectum quod ab anima immediate informatur non esse materiam primam ut puram potentiam, sed materiam jam *aliquatenus actualem et determinatam*, ita ut ante suam unionem cum anima jam sit corpus, materia nempe actuata ab alia quadam forma *imperfecta et transitoria*, quam appellat formam corporeitatis, nam, ait, « forma animae non manente, corpus manet, et ideo universaliter in quolibet animato necesse est ponere formam qua corpus est corpus, aliam ab illa qua est animatum. » Hanc tamen materiam per formam corporeitatis aliquatenus determinatam et actuatam independenter ab anima expresse asserit Scotus esse aliquid *plane imperfectum et insufficiens ad existendum* per se, sine anima; negat enim eam materiam, sic aliquatenus determinatam, *esse individuum nec speciem in genere corporis, nec in genere substantiae*; dein : « et ita illa forma necessario est alia ab anima, sed non est individuum sub genere corporis nisi tantum per reductionem ut pars; sicut nec anima separata est per se inferius ad substantiam sed tantum per reductionem. » (In 4 dist. XI. q. 3. schol. penult.) — Idem Scotus : *De rer. pr. qu. 9. a. 2. s. 3* : « quamvis sint diversae formae in homine, dantes diversa esse, anima intellectiva non solum dat esse intellectui, sed perficit actus alia-

rum formarum. Quod patet quia ipsa recedente incipit materia corrupti quoad actus aliarum formarum; ergo si secundum Boetium forma dat esse, ista forma dans esse consummatum et perfectum, quale creaturee corruptibili potest communicari, est perfectior omni forma, ac per hoc unitior et intimiori forma intimat et unum facit, tanquam forma, in qua terminatur tota ratio essendi. »

4) Docet D. Thomas in homine nihil aliud physice esse nisi animam, a qua omnes omnino essentiales determinationes hominis sint, et materiam primam, potentiam subjectivam puram sine ullo actu determinationis, quae proinde de se nec corpus, nec organisatum, nec substantia, imo nec ens plene existens sit, sed haec omnia ab anima accipiunt; — corpus igitur in homine si animae opponitur, intelligendum esse materiae primae indeterminatae massam; — corpus si jam determinatum quid intelligitur, esse totum compositum, hominem, cuius jam una pars anima rationalis sit. Cfr. S. Th. p. 1. q. 76. a. 4.

5) Hanc St Thomae sententiam in propositione defendere volumus.

Prob. 1° Si anima unitur materiae, jam actuatae per aliam formam essentialem seu substantialiem, per quam illa recipiat primum esse independenter ab anima, sequitur animam non dare corpori esse substantialie, sed accedere post primam constitutionem substantialiem; a. sic anima non est forma substantialis sed accidentalis, neque ejus unio est substantialis; e.

Prob. 2° Entia non sunt multiplicanda sine necessitate, nec proin admittenda est forma inferior in homine si possunt omnia haberi per solam animam rationalem; a. possunt; e.

Ad min. « Perfectior forma facit per unum omnia quae inferiores faciunt per diversa, et adhuc amplius; » i. e. forma superior continet virtualiter et eminenter formas inferiores; e.

Objic. 1° Si anima daret corpori ipsum esse corporis, anima esset pars essentialis corporis; a. spiritum esse partem corporis induceret materialism; e. — R. d. maj. pars formalis corporis, c; materialis, n. — c. d. min.

Objic. 2° Si praeter animam non esset corporeitatis forma, corpus Ch^ti separatum ab anima triduo mortis non mansisset idem corpus; a. hoc repugnat; e. — R. d. maj. idem natura, c; idem supposito, n.

Inst. Si ita esset, corpus Ch^ti fuisset obnoxium corruptioni. — R. d. i. e. separationi componentium, c; solutioni elementorum, n.

Inst. Saltem dici nequit corpus Ch^ti separatum idem mansisse simpliciter. — R. d. i. e. totaliter, c; supposito, n.

Inst. Verbum fuisset hypostatico unitum formae cadavericae; a. axioma est : quod verbum semel assumpsit, nunquam dimisit; e. — R. d. maj. tanquam alicui primario assumpto, n; tanquam alicui consequenter assumpto cum natura primario assumpta, c; — c. d. min. quod semel primario assumpsit, c; quod consequenter..., n. (scil. vicissitudines omnes naturales humanae naturae : somnum, frigus, dolorem, motum, mortem et statum mortui corporis i. e. formam cadavericam, etc.).

Objic. 3º Corpus Ch^ti in Eucharistia est sub specie panis vi verborum, anima autem non vi verborum sed naturalis illius connexionis et concomitantiae; *a.* ita non esset, si anima esset sola forma, et proinde pars corporis ut sic; *e.* — R. *d.* maj. corpus Ch^ti praecisione facta a gradu (vitae variae, substantialitatis, etc...), *c.*; prout realiter invenitur in ordine rerum, *n.* — *c. d.* min. ita non esset, i. e. etiam vi verborum adesset anima considerata ut formalis pars corporis, *c.*; considerata ut principium certi aliquujus gradus (v. *c.* vitae), *n.*

Objic. 4º Si anima daret in homine etiam corporeitatem, mors non esset homini naturalis; *a.* hoc falsum est; *e.* — *ad maj.* Mors sequitur ex pugna inter diversas vires aut diversa elementa corporis; *a.* hoc impossibile esset, si unum principium esset omnium illarum virium; *e.* — R. *n.* maj. — *ad prob.* : *tr. maj.* — *d. min.* si unum principium radicale, *n.*; si unum principium proximum, *c.*

Objic. 5º Saltem deberet admitti nova forma in cadavere; *a.* nulla causa est quae eam producat; *e.* — R. *c. maj.* — *n. min.* (eadem agentia quae causant mortem).

Objic. 6º In cadavere manent eadem accidentia, ac proinde eadem substantialis forma; *a.* non manet anima; *e.* — R. *tr. 1 part. maj.* (disputatur; satis facile tamen concederemus; nam manet subjective idem numero corpus, etsi essentialiter mutatum) — *n. 2 part. maj.* (sufficit nova forma educta e potentia materiae, i. e. talis qualem sibi exigebat materia ita praedisposita).

Objic. 7º Si anima rationalis, nulla mediante alia forma, uniretur materiae primae, esset in ordine imperfectissimarum formarum; *a.* hoc falsum est; *e.* — *ad maj.* Quo forma est propinquior materiae, eo est imperfectior; *e.* imperfectissima est, quae immediate materiae primae unitur. — R. *n. maj.* — *ad prob.* : *d. maj.* quo propinquior i. e. quo magis a materia pendens in generatione sui et minus elevans materiam in gradibus entium, *c.*; i. e. quo magis immediate unitur materiae, *n.*

Objic. 8º Esse animae intellectivae est formaliter indivisible, incorruptibile, inextensem, incorporeum; esse vero corporis est formaliter corruptibile, divisible, extensem, corporeum; *a.* impossibile est notas oppositas esse ab eadem forma; *e.* — R. *c. maj.* — *c. min.* — *n. supp.* (notas corporis esse ab anima sola ut forma; sed sunt etiam, imo potius, a parte materiae unitae).

Objic. 9º Si anima uniretur materiae ut forma unica, deberet corpori tribuere complementum et actum essendi; *a.* id facere nequit; *e.* — *ad min.* Quidquid anima rationalis continet est spirituale; *a.* spirituale nequit completere materiam; *e.* — R. *c. maj.* — *n. min.* — *ad prob.* : *d. maj.* i. e. simplex, inextensem, *c.*; excedens capacitatem materiae, *sd.* in quantum est rationalis, *c.*; in quantum virtualiter continet formas inferiores, *n.*

Objic. 10º Nemo dat quod non habet; *a.* anima incorporea non habet corporeitatem; *e.* — R. *a.* retorq. anima non habet vegetationem. — R. *b.* *d.*

maj. virtualiter vel eminenter, vel formaliter, *c.*; formaliter tantum, *n.*; — *c. d. min.*

Objic. 11º In homine vivo, caro, ossa, medulla, pellis, cerebrum, etc, differunt substantialiter, non accidentaliter; nam non minus differunt viva quam mortua. — R. *n. ant.* et *n. rat. add.* (cfr. inf. coroll. 1^m).

Objic. 12º Anima definitur actus primus corporis physici organici potentia vitam habentis; *a.* materia prima nuda non est corpus physicum organicum; *e.* anima non recipitur in materia nuda. — R. *a.* retorq. materiae non nudae actus non esset actus primus sed actus secundus. — R. *b.* *d.* maj. organici organisatione quae sit ab anima, *c.*; ab alio actu praecedente substantiali, *n.*

Inst. Corpus debet esse organisatum ante adventum animae; *e.* — R. *d.* ant. organisatione praevia (ab anima per ejus adventum excludenda), *tr.*; organisatione concomitante (quae retineatur cum anima, sed non sit ab ea), *n.*

Coroll. 1^m Ergo praeter alia discrimina, hoc etiam differunt materia mineralis et materia viva, i. e. corpus animatum, quod corpus minerale omnes suas proprietates homogenee per totam massam diffusas habet, vel si turbatur aequilibrium (calefit vel comprimitur una extremitas), corpus natura sua tendit ad aequilibrium restaurandum; corpus autem vivum natura sua proprietates varias, et stabiliter varias, pro variis sue massae partibus habet; quae varietas ad operationum varietatem adaptat partes atque ita organa efficit (ossa, carnes, nervos; nasum, oculos, pedes, stomachum; cellulas, fibras, ramos, folia).

Coroll. 2^m Ergo ab eadem una anima humana informantur omnes hominis partes (v. c. ossa, pellis, capilli, ungues...); nec mirum *a)* quod istae tamen partes sensationem non habeant, nam ad hoc destinatae non sunt; — *b)* quod aliqua earum etiam post mortem succrescant, nam forma cadaverica quae statim in mortis instanti, et ipso facto, ex potentia materiae educitur, talis est ut per aliquantum tempus pergant aliqua vegetationis vestigia; mox tamen pereant et isti actus, et ipsa corporis unitas, solvaturque forma una in multas cadavericas formas, abeatque in elementares minerales.

Coroll. 3^m Necessario mutuus influxus physicus exercetur inter animam et corpus redundantque aliquo modo alterius in alterum dispositiones, etiam accidentales, non per actionem et passionem mutuam, sed per communicationem.

Coroll. 4^m Ergo intima essentia animae humanae in eo consistit, quod sit spiritualis substantia, quae simul sit et principium actionum intellectualium et forma substantialis corporis vegetativo-sensitivi humani. — Est ergo ipsa sua natura in confinio spiritualium et corporalium creaturarum, quoad esse et quoad operari.

QUAESTIO 3.

De effectibus corporalibus animae.

Propositio 97.

E corporis conformatione probabilia tantum indicia de hominis interiore statu haberi possunt.

Stat. quaest. 1) *Physiognomia* est scientia qua e corporis habitu externo indoles animae et passiones atque habitus investigantur. Haec jam ab antiquissimis temporibus exsurrexit, propter intimum nexum inter animam et corpus. Cultores habuit praecipuos inter antiquos : Platonem, Aristotelem, Galenum, — medio aevo : Averrhoem, B. Albertum M. — recentius : Lavater, Camper, Blumenbach.

2) *Lavater* principia ut certa posuit : pulchritudinis externae typum typum internae pulchritudinis necessario respondere; — typum autem externae pulchritudinis in eo situm esse quod *omnes partes corporis* mirifice consentirent.

3) *Camper*, ex varietate anguli faciei hominum ingenia metiebatur, qui est apud simium 58°, apud Nigritas 70°, apud Tartaros, Mongolos, Sinenses 85°, apud Europaeos aliquando 90°.

4) *Blumenbach*, idem metitur ex tota calvariae latitudine : unde stirpes praecipuas tres distinguit : Caucasicam, Aethiopicam, Mongolicam, quibus addit secundarias : Malaiam, Americanam.

Prob. Motiva quibus nititur physiognomia sunt 1) *a priori* : intima unio animae cum corpore et mutuus eorum influxus; 2) *a posteriori* : inducito ex observatis factis humanis; *a.* haec motiva probabilitatem quidem, et saepe veritatem dare, certitudinem vero non possunt dare; *e.*

Ad min. 1 part. (unio). Anima licet tali corpori unita, est tamen libera quoad actus morales, quoad habitus contrahendos vel vincendos, quoad naturales propensiones retundendas.

Ad 2 part. (experientia). Facta saepe plane contraria observantur; *e.* nec inducito satis completa est, nec satis uniformis observatio.

Propositio 98.

E calvariae protuberantiis nihil omnino de hominis interiore statu concludere licet.

Stat. quaest. 1) *Phrenologia* est sistema cuius praecipua sunt haec asserta :

a) cerebrum non unicum est organum, sed ex multis distinctis organis constitutur;

b) illorum circumvolutionibus, earumque dimensionibus respondent totidem protuberantiae in calvaria;

c) sunt autem sedes primitivarum animi facultatum, quae nomine cum organis propriis confundi possunt;

d) illae vero sunt animi propensiones, v. c. ad poesim, mathesim, iram, homicidium, amores, etc; nec inter eas connumerantur facultates a metaphysicis communiter admissae; quae sunt secundariae et prioribus quasi subjectae, earumque veluti attributa generalia;

e) inde toties in eodem individuo secundariae omnes inveniuntur, quoties illud primariis facultatibus praeditum reperitur.

2) Hujus systematis auctor, *Gall*, 25 organa seu facultates primitivas in cerebro computat; — ejus discipulus et collaborator *Spurzheim*, 35 facultates distinguit et in *tres* ordines secundum earum sedes in calva dividit : *a) instinctivas* in parte posteriore, *b) affectivas* in parte superiore, media, *c) intellectuales* in parte anteriore.

3) Si quis igitur locum noverit cujusque facultatis in calva, is poterit ex protuberantia earumque dimensione dijudicare, utrum homo habeat aliquam facultatem vel inclinationem, et qua intensitate.

Prob. Systema phrenologiae : 1) factis certis plurimis contradicit, 2) gratuito affirmatur, 3) ad absurdum ducit; *e.*

Ad ant. 1 part. (factis contradicit). v. c. *a*) laesiones quae perturbant facultates, et in pathologia numerantur, non in iis circumvolutionibus fiunt, quae illis facultatibus tanquam sedes assignantur; — *b*) non existit consensus quem supponunt, inter externas calvae prominentias et cerebri internas circumvolutiones; — *c*) organum theosophiae etiam in cranio arietum detegitur! — *d*) in cranio celeberrimi Laplace apparebat organum stupiditatis; etc.

Ad 2 part. (gratuito). *a*) Nec ipsi sibi phrenologistae, nec inter se concordes sunt circa naturam, numerum, sedem organorum assignandorum; — *b*) neque principio aliquo nituntur a priori, nisi quis vellet materialismi doctrinis uti; — *c*) neque experientia satis ampla, constanti, varia, ut possit legitima fieri inducito; — *d*. quae facta narrantur apud Gall, etc, vel prorsus incredibilia sunt, vel ad rem nihil faciunt.

Ad 3 part. (ad absurdum ducit...). v. c. *a*) humanas facultates primitivas non omnibus hominibus inesse, — secundarias omnibus communes esse, scilicet voluntatem, rationem; — *b*) facultates ratiocinandi, reminiscendi, toties in eodem homine repeti, quot facultates et organa in calvaria inveniuntur; — *c*) fatalismum et materialismum, non quidem absoluta necessitate logica, sed valde prona consequentia inducit.

Schol. Axioma medicorum est, idque optimo jure admissum : « Cerebri obscura textura, obscuriores morbi, functiones obscurissimae! »

QUAESTIO 4.

De distinctione animarum.

Propositio 99.

Tot sunt animae, quot sunt homines.

Stat. quaest. Averrhoes asseruit animam humanam esse substantiam completam unam numero in omnibus hominibus effusam; quae tamen pro diversitate corporum ac phantasmatum varietate, in singulis accidentaliter modificaretur, ut ventus unus in diversis organi fistulis. — Hanc doctrinam resuscitavit Pomponatius, sed damnatur a concilio Lateranensi IV.

Prob. 1° Singulae potentiae actuatae, per singulos diversos numero actus actuantur; *a.* in homine unoquoque est potentia essentialis (materia) actuata; *e.* est in singulis hominibus actus essentialis distinctus, i. e. anima distincta.

Prob. 2° Si pluribus una inesset anima, *a.* cogitatio unius esset cogitatio omnium propria; *b.* cogitationes omnium essent eaedem, nunquam oppositae; *a.* teste experientia, ita non est; *e.*

Ad maj. Cogitatio est immanens in sola anima independenter a corpore.

Propositio 100.

Absurda est metempsychosis, seu transmigratio animarum ab uno corpore in aliud.

Stat. quaest. Hanc transmigrationem antiqui multi, apud Indos hodie Brachmani, sed et apud nos docent qui spiritismo sese exercent.

Prob. Metempsychosis supponit : 1) praexistentiam animarum, 2) vitae praecedentis culpam luendam, 3) cursum denuo incipiendum, 4) corpus esse carcerem animae, 5) oblivionem culpe antique; *a.* haec totidem sunt falsa; *e.*

Ad min 1 part. (praexistentia). Cfr. infra.

Ad 2 part. (culpa luenda). Hujus culpe nulla est memoria, sed invincibilis oblivio; *a.* de culpa ignota absurde et injuste quis puniretur, et inutilis est correctio (cfr. moral.); *e.*

Ad 3 part. (nova probatio). Sic nulla esset seria moralis legis sanctio, sed certudo felicitatis tamen aliquando obtinendae post alias et alias vitas, nec alia peccati poena nisi nova occasio peccandi.

Ad 4 part. (corpus carcer animae). *a.* Sic jam nulla unio substantialis inter animam et corpus, sed accidentalis tantum, et violenta: contra experientiam!

b. Sic possent, imo deberent migrare animae pejores in corpora pejora, inferiora, v. c. brutorum, plantarum, et tunc aut retinerent suas naturales facultates, quod falsum est; — aut non retinerent, quod est contra earum naturam, et ipsum scopum hujus novae vitae.

Ad 5 part. (oblivio). Species olim impressae in intellectu sunt qualitates spirituales in spiritu inhaerentes; *a.* tales difficillime amittuntur, sed firmiter conservantur; et nulla hic affertur ratio cur, vel causa a qua debuerint deleri; *e.*

Propositio 101.

Non sunt omnes animae humanae perfectione substantiali omnino aequales.

Notiones. Distingui potest *inaequalitas*:

{ accidentalis — quae spectatur secundum accidentia rei, v. c. virtus, scientia.
substantialis — qua una substantia vel unum ens altero perfectius est per seipsum, v. c. homo perfectior bruto.

{ specifice, seu formaliter, si alias perfectiores habet potentias, v. c. rationale, et non rationale.
entitative, seu materialiter, si mediantibus iisdem potentiis perfectius agit, v. c. melius intelligit naturaliter.

Stat. quaest. 1) Omnes concedunt animas humanas esse perfectione accidentalii inaequales; et perfectione substantiali specifica aequales; sed disputatur de perfectione substantiali entitativa.

2) Multi negant omnem inaequalitatem substantialiem, neque ipsam distinctionem admittunt inter perfectionem substantialiem specificam et entitativam. Videtur ipse S. Thomas utrumque aliquando censuisse, cfr. p. 1. q. 85. a. 7. — p. 3. q. 69. a. 8. ad 3. — qblib. 3. a. 8.

3) Cum Scoto, Ferrarensi, Cajetano, dicimus intra eamdem specificam perfectionem qua non differunt, esse in singulis animabus individuam differentiam perfectionis quoad entitatem ipsius animae.

Prob. Anima humana est forma substantialis, immediata, unica hominis; *a.* ex hoc conceptu sequitur tot et tantas esse differentias substantialies animarum, quot et quantae sunt differentiae substantialies corporum; *e.*

Ad maj. 1 part. (substantialis). Per hanc homo habet: *a.* quidquid sibi est praeter ipsam materiam primam physice essentiale seu substantialie, scilicet specificationem humanam totaliter, et ipsam etiam completam existentiam et individuationem; — *b.* et radicaliter quidquid sibi est physice et individue proprium, scilicet talem externam et internam structuram et figuram, talem complexionem, talem facultatem cognitivam, sensitivam, locomotivam, vegetativam, appetitivam, etc.

Ad maj. 2 part. (immediata). Per suam propriam entitatem communicatam, non per aliquam sui partem, vel per aliquam suam operationem vel influxum; — *aliis verbis:* ipsa non facit vel producit corporis determinationes substantialies, sed ipsa est istae determinationes: essentiales quidem formaliter, propriae et exigitive vero radicaliter.

Ad maj. 3 part. (unica). Per hanc solam habet homo quidquid sibi substantialie est in quoquo ordine et triplici vita, ita ut praeter eam in homine nihil

sit physice substantiale nisi materia prima, i. e. potentia subjectiva pura, sine ullo actu physico.

Ad min. Determinationes substantiales physicae sunt totae a forma substantiali, nullae a materia prima quae est mera potentia; ergo ubi formae substantiales unicae sunt aequales, ibi omnes determinationes compositi sunt aequales, et ubi inaequales formae ibi inaequales determinationes; sed et vicissim, ubi determinationes substantiales compositi seu corporis sunt aequales vel inaequales, ibi formae substantiales immediatae unicae sunt aequales vel inaequales.

Objic. 1° Omnes differentiae explicari possunt per materiae informandae dispositiones varias, a parentibus praeparatas et traditas, ab influxibus extrinsecis modificatas; *e.* — **R. d.** differentiae accidentales, *c*; substantiales, *sd.* partim explicantur, i. e. non sine omni influxu praedispositionum materialium existunt, *c*; totaliter explicantur, i. e. solis illis praedispositionibus et influxibus externis omnia explicantur, *n.*

Objic. 2° Si in substantia unius animae est aliquis gradus, qualis non est in substantia alterius animae, istae duae animae differunt specie. — **R. d.** si aliquis gradus perfectionis formalis seu specificae, *c*; materialis seu entitativae, *n.* (plus et minus perfectionis seu intensitatis earumdem notarum, non mutant speciem; sed plures vel pauciores perfectiones seu notae essentiales aliae et aliae mutant speciem).

Objic. 3° Si juxta corpus magis perfectum anima esset perfectior, sequeretur esse animae dari a corpore, eamque e potentia materiae educi (nam aliter non posset corpus causare animam perfectiorem); *a.* hoc est falsum; *e.* — **R. n. maj.** et **n. supp.** (non corpus causat animam, sed potius anima determinat corpus secundum suam communicatam essentiam, et jam non ideo anima est perfectior quia corpus est perfectius, sed ideo corpus est perfectius quia anima est perfectior. Aliquatenus tamen influit etiam praedispositio materiae, nempe secundum dispositionem substantialiter perfectiorem creaturam anima entitative perfectior et proportionata ad exigentiam materiae).

Objic. 4° Si pro corporis perfectione anima esset perfectione differens, sequeretur eamdem numero animam mutari essentialiter cum corpore mutato, aegrotante, senescente, etc; *a.* hoc est impossibile; *e.* — **R. d. maj.** mutari cum corpore mutato, i. e. si corpus mutatur essentialiter, *tr. sed n. supp*; i. e. si corpus mutatur accidentaliter, *n.*

Objic. 5. Omnes differentiae quae inter varios homines, sunt accidentales tantum, non substantiales. — **R. d. logice**, i. e. secundum mentis conceptus universales, *c*; physice, i. e. secundum concretam rerum existentiam, *n.*

Inst. Eaedem et non minores sunt ejusdem individui differentiae adolescentis, vigentis, aegrotantis, senescentis; *e.* redit objectio praecedens. — **R. n. vel d.** quoad effectus apparentes aliquo temporis intervallo, *tr*; quoad ipsius principii constitutionem, *n.* (de principii constitutione judicandum, non ex aliquo ejus statu et aliqua parte vitae, sed ex totali ejus activitate et vita integra).

Objic. 6° Aliqui nascuntur perpetuo amentes et hebetes, ac proinde eorum anima secundum propositionem dici deberet non rationalis; *a.* hoc est absurdum; *e.* — **R. c. maj. 1 part.** — **d. maj. 2 part.** non rationalis, i. e. facultate intelligendi privata, *n.* i. e. incapax vincendi nimis malam praedispositionem materiae suae, eamque suis facultatibus adaptandi complete, *c*; — **c. d. min.**

Inst. Eadem incapacitas vincendi sufficiet ad explicandas omnes varietates hominum. — **R. d.** varietates accidentales, *c*; substantiales, *sd.* quoties conditiones normales ordinariae adsunt ut habeatur ordinarius cursus naturae, *n.* in extraordinariis et raris, *sd.* et etiam tunc incapacitas non eadem esset omnium animalium, *c*; secus, *n.* (accidit non initio solum vitae, sed etiam postea, ut simili mala dispositione materiae, v. c. ex morbo vel ex maestitia, ira, terrore, gaudio subito et vehementiore, alter homo resistat, alter vel succumbat, vel rationis usum amittat).

Schol. *Quid ergo si mutuarentur duorum corporum animae.* — **R. 1)** Probabilis neganda possibilitas talis mutationis, ut v. c. tua anima meo corpori substantialiter uniatur. — **R. 2)** Ex tali unione, si fieret, constitueretur nec tua persona, nec mea, nec nova aliqua, sed monstrum sine nomine compostum ex partibus essentialibus sibi non proportionatis. — **R. 3)** Vi talis unionis anima in corpus ita influeret ut actibus vitalibus vegetativis paulatim mutaretur corpus et animae adaptaretur, fieretque tale quale antea corpus habebas tuum.

CAPUT III.

DE ORIGINE ANIMAE.

Post praecedentem disquisitionem, qua quid sit anima humana, tum in seipsa inspecta, tum in sua unione cum corpore, quid proinde homo ex corpore et anima compositus, scrutati sumus; alia se offert solvenda quaestio, quo nimur modo haec spiritualis forma oriatur, corpori infundatur, in humano genere propagetur. — Cujus quaestions solutionem per revelationem quidem habemus certam et claram, extra revelationem maxima etiam ingenia turpiter errarunt, quid recta possit attingere ratio dispiciamus.

Propositio 102.

Anima humana non est aliiquid productum ex substantia divina.

Stat. quaest. 1) Triplici modo intelligi potest haec sententia pythagorica: a) animam esse aliiquid de substantia divina; — b) animam produci ex substantia divina, et esse partem decerpitam ac divisam a substantia divina; — c) animam ex substantia divina produci per modum phaenomenalis manifestationis ejus.

2) Singula haec ut absurdum rejicimus per partes probationis.